

ROZPORZĄDZENIE MINISTRÓW KOMUNIKACJI I SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 2 grudnia 1983 r.

w sprawie warunków i kontroli przewozu drogowego materiałów niebezpiecznych.

Na podstawie art. 57 ust. 2 ustawy z dnia 1 lutego 1983 r. — Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. Nr 6, poz. 35) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. Użyte w rozporządzeniu określenia oznaczają:

- 1) materiał niebezpieczny — materiał, który ze względu na swoje właściwości chemiczne lub fizyczne bądź biologiczne może w razie nieprawidłowego obchodzenia się z nim w związku z przewozem spowodować śmierć, rozstrój zdrowia lub uszkodzenie ciała ludzkiego albo zniszczenie lub uszkodzenie dóbr materialnych,

- 2) sztuka przesyłki — część lub całość przesyłki materiału niebezpiecznego lub materiałów niebezpiecznych w odpowiednim opakowaniu zewnętrznym,
- 3) przewóz (bez bliższego określenia) — przewóz drogowy materiałów niebezpiecznych,
- 4) przewóz luzem — przewóz materiału niebezpiecznego w stanie stałym bez opakowania,
- 5) masa (bez bliższego określenia) — masę brutto; do masy brutto nie wlicza się masy cysterny, kontenera i palety,
- 6) pojemnik — urządzenie przewozowe o wewnętrznej pojemności mniejszej niż 1 m³, nadające się do wielokrotnego użycia,
- 7) Umowa ADR — Umowę europejską dotyczącą międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych, sporządzoną w Genewie dnia 30 wrześ-

nia 1957 r. (Dz. U. z 1975 r. Nr 35, poz. 189, z 1977 r. Nr 36, poz. 157, z 1978 r. Nr 31, poz. 134, z 1981 r. Nr 32, poz. 180 i z 1982 r. Nr 38, poz. 249),

- 8) załącznik A lub załącznik B — załączniki A lub B do Umowy ADR,
- 9) lm. — liczbę marginesową wskazującą numer postanowienia załącznika A lub załącznika B,
- 10) duże źródło promieniowania — sztukę przesyłki z materiałem promieniotwórczym o aktywności przekraczającej wartości określone pod lm. 3682 (1) załącznika A.
- 11) krótkotrwały postój na potrzeby służbowe — unieruchomienie pojazdu z materiałem niebezpiecznym podyktowane potrzebami służbowymi (np. w celu uzyskania informacji co do miejsca podstawienia pojazdu pod wyładunek przewożonego materiału), trwające nie dłużej niż 30 minut.

§ 2. 1. Materiały niebezpieczne dzieli się pod względem rodzaju zagrożenia na następujące klasy:

- klasa 1a — materiały i przedmioty wybuchowe,
- klasa 1b — przedmioty wypełnione materiałami wybuchowymi,
- klasa 1c — materiały zapalające, ogień sztuczny i podobne materiały,
- klasa 2 — gazy sprężone, skroplone lub rozpuszczone pod ciśnieniem,
- klasa 3 — materiały ciekłe zapalne,
- klasa 4.1 — materiały stałe zapalne,
- klasa 4.2 — materiały samozapalne,
- klasa 4.3 — materiały wytwarzające w zetknięciu z wodą gazy zapalne,
- klasa 5.1 — materiały utleniające, podtrzymujące palenie,
- klasa 5.2 — nadtlenki organiczne,
- klasa 6.1 — materiały trujące,
- klasa 6.2 — materiały budzące odręzę lub zaraźliwe,
- klasa 7 — materiały promieniotwórcze,
- klasa 8 — materiały żrące.

2. Szczegółowy alfabetyczny wykaz materiałów niebezpiecznych zostanie ogłoszony w oddzielnym wydawnictwie.

3. Materiały niebezpieczne klasy 1c są w rozumieniu niniejszego rozporządzenia materiałami wybuchowymi na równi z materiałami klasy 1a i 1b.

§ 3. Przepisów rozporządzenia nie stosuje się do przewozu wykonywanego pojazdami Sił Zbrojnych oraz Służby Bezpieczeństwa i Milicji Obywatelskiej.

§ 4. Rodzaje i właściwości materiałów niebezpiecznych, ich opakowanie i oznakowanie, przewóz i warunki postoju, czynności ładunkowe, zakazy pakowania i ładowania razem, wzmianki w dokumencie przewozowym oraz warunki techniczne pojazdów, ich wyposażenie, oznakowanie i obsługa powinny — z zastrzeżeniem przepisów § 5 — odpowiadać postanowieniom załączników A i B.

§ 5. 1. Dopuszcza się do przewozu w ruchu krajowym:

- 1) materiały wybuchowe klasy 1a wymienione w pkt 12 lm. 2101 załącznika A — w postaci uwodnionej, żelowanej (nie zawierające nitrogliceryny i substancji wymienionych pod lm. 2100(2) oraz materiałów wymienionych pod lm. 2101 pkt 1—9 załącznika A), zawierające azotan amonu, mieszaninę azotanu amonu z azotanami metali alkalicznych, ziem alkalicznych lub substancje palne (np. węglowodory, mączkę drzewną, metale lub stopy metali); materiały te mogą zawierać sole organiczne (np. azotan metyloaminy), substancje obojętne (np. chlorek sodu) i substancje pomocnicze (np. detergenty, stabilizatory, żelatynizatory, barwniki); przy przewozie tych materiałów w karcie drogowej powinny być wpisane wyrazy „klasa 1a pkt 12c”; materiały te powinny być opakowane:
  - a) zgodnie z postanowieniami lm. 2112(1), (2), (3) i (4) załącznika A albo
  - b) w worki z wielowarstwowego papieru lub z odpowiedniego tworzywa sztucznego bądź w pojemniki z tworzywa sztucznego; worki powinny być ułożone w opakowaniach drewnianych, albo
  - c) w wodoodporne pudła odpowiednio impregnowane z twardej tektury lub tektury falistej o dostatecznej wytrzymałości mechanicznej, których dna i pokrywy powinny być zamknięte przez oklejenie dostatecznie mocnymi taśmami; masa jednej sztuki przesyłki nie powinna przekraczać 35 kg, albo
  - d) w beczki z tworzywa sztucznego lub metalowe, zabezpieczone przed korodującym oddziaływaniem zawartości na ściankę naczynia; masa jednej sztuki przesyłki nie powinna przekraczać 75 kg, a masa materiału wybuchowego w sztuce przesyłki — 50 kg,

- 2) sztuki przesyłki z materiałami wybuchowymi, umieszczone na paletach lub w pojemniku,
- 3) materiały wybuchowe klasy 1a w ilości do 500 kg, umieszczone na samochodzie ciężarowym o dopuszczalnej masie całkowitej do 5,5 t, wyposażonym w silnik o zapłonie iskrowym i spełniającym wszystkie pozostałe warunki przewidziane w załączniku B dla jednostki transportowej podkategorii B.III; na samochodzie tym mogą być przewożone również materiały wybuchowe klasy 1b w ilości do 50 kg, jeżeli nadwozie samochodu wyposażone jest w dwa oddzielne przedziały przegrodzone stalową blachą o grubości 1—1,5 mm, pokrytą warstwą spełniającą wymagania określone dla wnętrza skrzyni ładunkowej jednostki transportowej podkategorii B.III; przedział przedni przeznaczony jest na materiały klasy 1b, przedział tylny — na materiały klasy 1a, a każdy taki przedział powinien być zaopatrzony w drzwi zamknięte na klucz,
- 4) materiały wybuchowe klasy 1a w ilości do 500 kg razem z materiałami klasy 1b, wymienionymi w pkt 1d), 5 i 6- lm. 2131 załącznika A, w ilości do 50 kg na samochodzie ciężarowym, spełniającym warunki przewidziane w załączniku B dla jednostki transportowej podkategorii B.III, jeżeli nadwozie samochodu spełnia ponadto warunki określone w pkt 3,
- 5) materiały wybuchowe klasy 1a wymienione w pkt 11, 13 i 14 lm. 2101 załącznika A oraz materiały klasy 1b wymienione w pkt 5, 6 i 11 lm. 2131 załącznika A w ilości do 10.000 kg, a inne materiały wybuchowe w ilości do 15.000 kg w sztukach przesyłki bądź w sztukach przesyłki umieszczonych na paletach, w pojemnikach lub w kontenerach, jeżeli materiały te są przewożone na naczepie spełniającej wraz z ciągnikiem siodłowym warunki przewidziane dla jednostki transportowej podkategorii B.III (pkt 3), a masa przewożonych materiałów nie przekracza 90% dopuszczalnej ładowności przyczepy; sztuki przesyłki z tymi materiałami, umieszczone w kontenerach, mogą być przewożone również na naczepie spełniającej wraz z ciągnikiem siodłowym warunki przewidziane w załączniku B dla jednostki transportowej podkategorii B.II,
- 6) do celów górniczych materiały wybuchowe klasy 1a wymienione w pkt 12a) i 14a) lm. 2101 załącznika A oraz materiały klasy 1b, wymienione w pkt 1b) i 5b) lm. 2131 załącznika A, umieszczone na samochodzie ciężarowym lub pojeździe członowym, spełniającym warunki przewidziane dla jednostki transportowej podkategorii B.III (pkt 3), jeżeli nadwozie samochodu lub naczepy wyposażone jest w specjalne pomieszczenie (komory składowe) wydzielone dla każdego rodzaju materiału wybuchowego; komory składowe powinny być wykonane zgodnie z przepisami górniczymi.

2. Przy przewozie w ruchu krajowym dokument przewozowy, wymagany postanowieniami załączników A i B, zastępuje karta drogowa; przy przewozie materiałów klasy 4.1 wymienionych w pkt 1 lm. 2401 załącznika A, nie wymaga się zamieszczania w karcie drogowej danych określonych pod lm. 2416(1) tego załącznika.

§ 6. 1. Materiały niebezpieczne nie wymienione w załączniku A, a mogące spowodować w czasie przewozu zagrożenie w takim samym lub większym stopniu jak materiały niebezpieczne wymienione w tym załączniku, oraz wymienione w tym załączniku, ale wyłączone od przewozu, mogą być przewożone na wniosek nadawcy lub odbiorcy materiału wyłącznie za zezwoleniem Ministra Komunikacji wydanym w uzgodnieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych oraz — stosownie do klasy materiału niebezpiecznego — z Ministrem Przemysłu Chemicznego i Lekkiego, Ministrem Górnictwa i Energetyki lub Prezesem Państwowej Agencji Atomistyki.

2. Do wniosku o wydanie zezwolenia dołącza się:

- 1) charakterystykę materiału,
- 2) warunki opakowania i oznakowania materiału,
- 3) zaszeregowanie materiału do odpowiedniej klasy według postanowień załącznika A,
- 4) informację producenta materiału określającą właściwości decydujące o zaszeregowaniu materiału do odpowiedniej klasy (pkt 3),
- 5) opinię właściwego organu (§ 7 pkt 3—5) o możliwości dokonywania bezpiecznego przewozu takiego materiału.

§ 7. Właściwą władzą, o której mowa w postanowieniach załączników A i B, jest organ wyznaczony przez:

- 1) Ministra Komunikacji — w sprawach:
  - a) zawierania dwustronnych umów z właściwymi organami państw stron Umowy ADR, dotyczących przewozu materiałów niebezpiecznych na warunkach dopuszczających czasowe odstępstwo od warunków określonych w załącznikach A i B,
  - b) wystawiania świadectwa dopuszczenia pojazdów zarejestrowanych w kraju do przewozu niektórych materiałów niebezpiecznych w ruchu międzynarodowym,
- 2) Ministra Spraw Wewnętrznych — w sprawach udzielania:
  - a) zezwoleń na wykonywanie w miejscach publicznych naładunku i wyładunku materiałów niebez-

- piecznych oraz zezwoleń na przedłużenie w pobliżu miejsc zamieszkałych lub publicznych postoju pojazdu z tymi materiałami, ze względu na potrzeby służbowe,
- b) pomocy załogom pojazdów przewożących materiały niebezpieczne w razie zagrożenia na drodze spowodowanego tymi materiałami, pożaru, kradzieży lub ich zagubienia;
- 3) Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego — w sprawach:
- a) badań materiałów wybuchowych, materiałów stałych zapalnych, nadtlenków organicznych oraz gazów sprężonych, skroplonych lub rozpuszczonych pod ciśnieniem, w zakresie zagrożenia, jakie materiały te mogą wywołać, stabilności chemicznej, wrażliwości na uderzenie, tarcie itp.,
- b) badań materiałów ciekłych zapalnych w zakresie ustalania temperatury zapłonu tych materiałów,
- c) opakowań materiałów niebezpiecznych klas: 1a, 1b, 1c, 3, 4.1, 4.2, 4.3, 5.1, 5.2, 6.1 i 8 oraz badań i znakowania tych opakowań,
- 4) Ministra Górnictwa i Energetyki — w sprawach:
- a) dopuszczenia zakładu do produkcji naczyń ciśnieniowych (butli, beczek itp.) oraz cystern przeznaczonych do przewozu materiałów niebezpiecznych,
- b) znakowania, odbioru technicznego, ewidencji, dopuszczenia do eksploatacji oraz przeprowadzania badań okresowych tych naczyń i cystern,
- 5) Prezesa Państwowej Agencji Atomistyki — w sprawach:
- a) badań opakowań materiałów promieniotwórczych i znakowania tych opakowań,
- b) zatwierdzania wzorów materiałów promieniotwórczych w specjalnej postaci, wzorów niektórych sztuk przesyłek z materiałami promieniotwórczymi i przewozu materiałów promieniotwórczych w specjalnych warunkach,
- c) wystawiania świadectw zatwierdzania wzorów sztuk przesyłek z materiałami promieniotwórczymi.
- 1) komplet narzędzi do dokonywania awaryjnej naprawy pojazdu,
- 2) apteczkę pierwszej pomocy, umieszczoną w kabinie kierowcy,
- 3) co najmniej jeden klin do podkładania pod koła, o wymiarach odpowiadających masie pojazdu i średnicy kół; dotyczy to również przyczepy,
- 4) dwie przenośne lampy o przerywanym świetle barwy pomarańczowej, widocznym z odległości co najmniej 150 m; źródło zasilania lamp powinno być niezależne od instalacji elektrycznej pojazdu, a ich użycie nie powinno powodować niebezpieczeństwa zapalenia się przewożonego materiału,
- 5) dwie przenośne i łatwo dostępne gaśnice:
- a) jedną o zawartości co najmniej 1,5 kg środka gaśniczego, przeznaczoną do gaszenia pożaru silnika i pojazdu,
- b) drugą o zawartości co najmniej 6 kg środka gaśniczego dostosowanego do właściwości fizykochemicznych przewożonego materiału, przeznaczoną do gaszenia pożaru tego materiału; jeżeli do przewozu użyto pojazdu o dopuszczalnej ładowności nie przekraczającej 2,5 t, ilość środka gaśniczego powinna wynosić co najmniej 1,5 kg; druga gaśnica nie jest wymagana, jeżeli postanowienia załącznika B na to zezwalają,
- 6) ostrzegawczy trójkąt odblaskowy do ustawiania na drodze za pojazdem; w razie przewozu w cysternie materiałów niebezpiecznych wymienionych w dodatku B5 załącznika B, pojazd taki powinien być wyposażony w dwa ostrzegawcze trójkąty odblaskowe; trójkąty te powinny odpowiadać warunkom obowiązującej normy,
- 7) urządzenie do uziemienia cysterny w czasie atmosferycznych wyładowań elektrycznych, w czasie napełniania i opróżniania cysterny oraz w czasie jej ruchu, jeżeli cysterna przeznaczona jest do przewozu:
- a) gazów palnych klasy 2,
- b) cieczy o temperaturze zapłonu nie wyższej niż 55°C,
- c) niektórych materiałów promieniotwórczych klasy 7, określonych w załącznikach A i B;
- urządzenie do uziemienia powinno odpowiadać warunkom obowiązującej normy.

Rozdział 2

Wyposażenie i oznakowanie pojazdów

§ 8. 1. Pojazd samochodowy przeznaczony do przewozu powinien być dodatkowo wyposażony w:

2. Środki gaśnicze zawarte w gaśnicach (ust. 1 pkt 5) powinny spełniać warunki określone pod lm. 10 240 załącznika B.

§ 9. 1. W czasie przewozu materiałów niebezpiecznych, w stosunku do których postanowienia załącznika B tego wymagają, pojazdy samochodowe i ciągnięte przez nie przyczepy powinny być oznakowane odblaskowymi tablicami ostrzegawczymi lub nalepkami ostrzegawczymi albo jednocześnie tablicami i nalepkami.

2. Odblaskowe tablice ostrzegawcze o długości 40 cm i wysokości co najmniej 30 cm powinny być barwy pomarańczowej, dookoła zaś otoczone czarnym paskiem o szerokości nie przekraczającej 15 mm; wzór tablicy określa załącznik nr 1 do rozporządzenia.

3. Odblaskowe tablice ostrzegawcze powinny być umieszczone:

- 1) jedna na przedniej ścianie kabiny pojazdu po lewej jej stronie prostopadle do podłużnej płaszczyzny symetrii pojazdu oraz nie niżej niż 0,5 m i nie wyżej niż 2 m od jezdni; jeżeli konstrukcja kabiny uniemożliwia takie umieszczenie, tablica może być umieszczona w innym odpowiednim miejscu, pod warunkiem że będzie dobrze widoczna z przodu pojazdu,
- 2) jedna na tylnej ścianie skrzyni ładunkowej po lewej jej stronie, prostopadle do podłużnej płaszczyzny symetrii pojazdu oraz nie wyżej niż 2 m od jezdni; jeżeli pojazd nie ma skrzyni ładunkowej, tablica może być umieszczona w innym odpowiednim miejscu i nie niżej niż 0,5 m od jezdni; w razie przewozu na przyczepie, tablica powinna być umieszczona odpowiednio z tyłu na tej przyczepie,
- 3) dwie na bocznych ścianach każdej cysterny lub każdego przedziału tej samej cysterny, jeżeli w tych cysternach (przedziałach) przewożone są różne rodzaje materiałów niebezpiecznych wymienionych w dodatku B.5 załącznika B.

4. Jeżeli materiały wymienione w dodatku B.5 załącznika B przewożone są w cysternie, na odblaskowych tablicach ostrzegawczych powinny być umieszczone — zgodnie z postanowieniami tego załącznika — numery rozpoznawcze przewożonych materiałów; numerów rozpoznawczych na przednich i tylnych tablicach (ust. 1—3) nie stosuje się, jeżeli różne rodzaje materiałów przewożone są w cysternie oznakowanej na bocznych ścianach tablicami z numerami rozpoznawczymi; wzór tablicy z numerami rozpoznawczymi określa załącznik nr 1 do rozporządzenia.

5. Nalepki ostrzegawcze (ust. 1) powinny być umieszczone na pojeździe przewożącym materiały niebezpieczne:

- 1) klasy 7 — na środku tylnej ściany i na bocznych ścianach pojazdu,
- 2) innych klas:
  - a) jedna — na prawej połowie tylnej ściany cysterny i możliwie w połowie jej wysokości,
  - b) dwie — na bocznych ścianach w połowie ich wysokości i w pobliżu tylnej ściany cysterny.

6. Jeżeli przepisy załącznika B wymagają umieszczenia na cysternie jednocześnie dwóch lub więcej różnych nalepek ostrzegawczych, każda z nich powinna być umieszczona w sposób określony w ust. 5 pkt 2; dotyczy to również oznakowania pojazdów przewożących w cysternach lub w ich przedziałach różne rodzaje materiałów niebezpiecznych.

7. Nalepki ostrzegawcze powinny mieć kształt kwadratu o boku 30 cm, otoczonego na całym obwodzie czarną linią w odległości 5 mm od krawędzi i ustawionego na wierzchołku; wzory nalepek określa załącznik nr 2 do rozporządzenia.

8. Oznakowania pojazdów tablicami i nalepkami nie stosuje się, jeżeli postanowienia załącznika B tego nie wymagają.

9. Tablice i nalepki ostrzegawcze powinny być zakryte lub zdjęte z pojazdu (cysterny) po wyładowaniu z niego materiałów niebezpiecznych.

10. Przepis ust. 9 nie dotyczy cysterny, której wnętrze nie jest oczyszczone (odgazowane).

§ 10. 1. W czasie przewozu czteroetylku ołowiu, czterometylku ołowiu lub mieszanin alkilatów ołowiu z organicznymi związkami chlorowców (np. ciecz etylowa) klasy 6.1 pojazd — oprócz oznakowania tablicami i nalepkami ostrzegawczymi — powinien być ponadto oznakowany nieścieralnym napisem ostrzegawczym w brzmieniu: „W razie rozlania się cieczy nie zbliżać się do pojazdu bez maski przeciwgazowej oraz rękawic i butów ochronnych z gumy lub tworzywa sztucznego”; napis powinien być umieszczony na tablicy prostokątnej o wymiarach 40 cm × 30 cm, której tło powinno być białe, a litery czarne.

2. Tablice z napisami ostrzegawczymi powinny być umieszczone na bocznych ścianach skrzyni ładunkowej pojazdu (cysterny) i możliwie pośrodku tych ścian; w razie użycia cysterny napisy na niej mogą być również namalowane.

§ 11. Cysterna użyta do przewozu powinna mieć tło jasne, a napisy czarne.

Rozdział 3

Warunki dopuszczenia pojazdów do przewozu

§ 12. 1. Do przewozu mogą być użyte pojazdy samochodowe (z wyjątkiem motocykli) oraz ciągnięte przez nie przyczepy, jeżeli odpowiadają warunkom technicznym określonym w przepisach o ruchu drogowym i przepisom niniejszego rozporządzenia oraz są zaopatrzone w zaświadczenie z odbytego badania technicznego dopuszczające do przewozu określonego materiału niebezpiecznego lub materiałów niebezpiecznych danej klasy.

2. Pojazdy zaprzęgowe i przyczepy ciągnięte przez ciągniki rolnicze mogą być używane tylko do przewozu:

- 1) oleju napędowego klasy 3,
- 2) azotanu amonowego (saletry amonowej) klasy 5.1,
- 3) materiałów i preparatów używanych jako środki ochrony roślin (pestycydy) klasy 3 i 6.1,
- 4) materiałów budzących odrazę lub zaraźliwych klasy 6.2.

3. Przyczepa-cysterna ciągnięta przez ciągnik rolniczy może być używana do przewozu benzyny klasy 3, jeżeli benzyna ta przeznaczona jest na potrzeby rolnictwa lub leśnictwa.

4. Układ wydechowy ciągnika rolniczego, ciągnącego przyczepę z benzyną, olejem napędowym lub azotanem amonowym, powinien zapewniać całkowite wygaszenie iskier wewnątrz tego układu.

5. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do ciągników rolniczych z przyczepą-cysterną, przeznaczoną do przewozu benzyny i oleju napędowego klasy 3 oraz pestycydów klas 3 i 6.1.

§ 13. 1. Zgodność pojazdu silnikowego i przyczepy z warunkami, o których mowa w § 12, sprawdza się co roku przy dokonywaniu badań technicznych pojazdu.

2. Badanie techniczne pojazdu z cysterną przeprowadza się na podstawie poświadczenia właściwej jednostki dozoru technicznego, stwierdzającego, że cysterna odpowiada warunkom technicznym określonym w dodat-

kach załącznika B, wymaganym przy przewozie danego materiału niebezpiecznego lub materiałów niebezpiecznych określonej klasy.

§ 14. Przed każdym użyciem do przewozu przewoźnik obowiązany jest sprawdzić stan techniczny pojazdu oraz jego wyposażenie i oznakowanie wymagane przy przewozie danego materiału niebezpiecznego; adnotacja o sprawdzeniu powinna być zamieszczona w karcie drogowej.

Rozdział 4

Osoby uczestniczące w przewozie

§ 15. 1. W pojeździe samochodowym przewożącym materiały niebezpieczne mogą znajdować się wyłącznie:

- 1) jeden lub dwóch kierowców oraz konwojent,
- 2) w razie potrzeby — pracownicy ładunkowi i osoby obsługujące przewożoną aparaturę, o czym zamieszcza się wzmiankę w karcie drogowej,
- 3) funkcjonariusze Straży Przemysłowej.

2. Osoby wymienione w ust. 1 powinny być przewożone w kabinie kierowcy, z tym zastrzeżeniem, że ich liczba nie może przekraczać liczby miejsc określonej w dowodzie rejestracyjnym pojazdu. Osoby obsługujące przewożoną aparaturę mogą być również przewożone na powierzchni skrzyni ładunkowej dostosowanej do przewozu osób, z tym że w razie przewozu materiałów promieniotwórczych przewóz osób na powierzchni skrzyni ładunkowej dopuszcza się tylko przy przewozie materiałów należących do kategorii I — BIAŁEJ (lm. 3652 załącznika A).

§ 16. Osoby uczestniczące w przewozie powinny być zaznajomione z właściwościami przewożonego materiału niebezpiecznego i treścią instrukcji bezpieczeństwa wymaganej przy przewozie, zasadami udzielania pierwszej pomocy oraz zasadami stosowania środków dezynfekcyjnych, neutralizujących i gaśniczych.

§ 17. 1. Do kierowania pojazdem samochodowym przewożącym materiał niebezpieczny uprawniony jest kierowca, który:

- 1) ma co najmniej 2 lata praktyki zawodowej w kierowaniu danym rodzajem pojazdu,

- 2) odznacza się sumiennością i dokładnością w pracy,
- 3) został specjalnie przeszkolony w zakresie:
  - a) warunków przewozu materiałów niebezpiecznych określonej klasy,
  - b) postępowania w razie zagrożenia innych uczestników ruchu, powstałego w związku z przewozem materiału niebezpiecznego,
  - c) znajomości przepisów niniejszego rozporządzenia,
- 4) ma zaświadczenie z odbytego kursu dokształcającego z wpisaną klasą niebezpieczeństwa materiałów, które uprawniony jest przewozić.

2. Zaświadczenie (ust. 1 pkt 4) wydaje jednostka przeprowadzająca kursowe dokształcanie, upoważniona do tego przez wojewodę.

3. Przepisów ust. 1 pkt 1—3 nie stosuje się do kierowców pojazdów przewożących materiały niebezpieczne klasy 6.2, z wyjątkiem materiałów zaraźliwych, a przepisów ust. 1 pkt 4 — do kierowców pojazdów przewożących wszystkie materiały tej klasy.

§ 18. 1. Materiały wybuchowe (klasa 1a, 1b i 1c) oraz duże źródła promieniowania i materiały rozszczepialne klasy III bezpieczeństwa jądrowego (klasa 7) powinny być przewożone z udziałem konwojenta.

2. Jeżeli materiały określone w ust. 1 przewożone są pojazdami jadącymi w kolumnie, na każdą kolumnę takich pojazdów może być wyznaczony jeden konwojent.

3. Konwojentem może być osoba, która ukończyła 21 lat życia oraz spełnia warunki określone w § 17 ust. 1 pkt 2 i 3.

4. Konwojenta wyznacza odbiorca materiału niebezpiecznego, a wysyłający wtedy, gdy dokonuje przewozu własnym pojazdem.

5. Konwojent może zastępować kierowcę, jeżeli ma prawo jazdy wymaganej kategorii oraz spełnia inne wymagane warunki.

§ 19. Przewoźnik, wysyłający i odbiorca (każdy w swoim zakresie) obowiązani są przeszkolić osoby uczestniczące w przewozie w zakresie wymagań określonych w § 16 i § 17 ust. 1, pkt 3.

§ 20. 1. Za prawidłowy i bezpieczny naładunek (roz-mieszczenie ładunku, jego umocowanie na pojeździe), przewóz, przeładunek i wyładunek materiału niebezpiecz-

nego odpowiedzialny jest konwojent, a jeżeli nie uczestniczy on w przewozie — kierowca.

2. Kierowca obowiązany jest wpisać do karty drogowej: czas, miejsce i przyczyny nie planowanego postoju pojazdu przewożącego materiał niebezpieczny lub inne przeszkody w przewozie.

3. Kierowca przewożący materiał niebezpieczny powinien stosować się do poleceń konwojenta w sprawach dotyczących naładunku i wyładunku materiałów niebezpiecznych oraz trasy przewozu.

§ 21. Jeżeli w przewozie nie uczestniczy konwojent, a przewożony materiał niebezpieczny wymaga bezpośredniego nadzoru, zwłaszcza w czasie przewidywanego postoju pojazdu w warunkach nie zapewniających pełnego bezpieczeństwa, przewoźnik obowiązany jest zapewnić taki nadzór.

Rozdział 5

Naładunek i wyładunek

§ 22. 1. Materiał niebezpieczny przewożony w sztukach przesyłki powinien być należycie opakowany i oznakowany.

2. Obowiązek dostarczenia materiału niebezpiecznego do przewozu w prawidłowym i należycie oznakowanym opakowaniu ciąży na wysyłającym.

§ 23. 1. Naładunek i wyładunek materiałów niebezpiecznych poszczególnych klas powinien być dokonywany pod nadzorem konwojenta, a jeżeli nie uczestniczy on w przewozie — pod nadzorem kierowcy.

2. Poszczególne sztuki przesyłki powinny być ułożone na pojeździe w ten sposób, aby były zabezpieczone przed ich przemieszczaniem.

3. Sztuki przesyłki wymagające ostrożnego obchodzenia się (np. kruche) powinny być ułożone w pojeździe jednowarstwowo.

4. W razie przewozu materiałów niebezpiecznych różnych klas, poszczególne sztuki przesyłki powinny być ułożone w pojeździe w taki sposób, aby można je było odróżnić i przy wyładunku zachować wymagane środki ostrożności.

§ 24. 1. W razie uszkodzenia opakowania materiału niebezpiecznego, stwierdzonego przy przyjmowaniu materiału z innego rodzaju środka transportu (np. wagonu), konwojent lub kierowca może przyjąć taką sztukę przesyłki do przewozu za zgodą jej odbiorcy i pod warunkiem, że nie będzie ona zagrażać bezpieczeństwu ruchu i osób uczestniczących w przewozie. W razie uszkodzenia opakowania materiału promieniotwórczego zgodą taką może wyrazić tylko Centralne Laboratorium Ochrony Radiologicznej, zwane dalej w skrócie „CLOR”.

2. Odbiorca obowiązany jest przyjąć materiał niebezpieczny bez względu na stan opakowania.

3. Każdy pojazd po wyładowaniu materiału niebezpiecznego powinien być oczyszczony; nie dotyczy to wnętrza cysterny. Sposób czyszczenia oraz użyte do tego materiały nie mogą powodować zanieczyszczenia środowiska.

Rozdział 6

Dokumenty wymagane przy przewozie

§ 25. 1. Przewoźnik obowiązany jest:

- 1) zaopatrzyć kierowcę w:
  - a) zaświadczenie o przeprowadzonym badaniu technicznym pojazdu, dopuszczającym do przewozu materiału niebezpiecznego lub materiałów niebezpiecznych danej klasy,
  - b) dwa egzemplarze instrukcji bezpieczeństwa określającej sposób postępowania w razie zagrożenia, jakie może powstać w czasie przewozu danego materiału niebezpiecznego, przy czym jeden egzemplarz przeznaczony jest dla konwojenta, jeżeli uczestniczy on w przewozie,
- 2) zawiadomić co najmniej na 5 dni przed rozpoczęciem przewozu:
  - a) dużego źródła promieniowania, materiału rozszczepialnego klasy III bezpieczeństwa jądowego, materiału promieniotwórczego w sztuce przesyłki typu B(M) lub materiału promieniotwórczego przewożonego w specjalnych warunkach (klasa 7) — CLOR oraz właściwy wojewódzki urząd spraw wewnętrznych, a jeżeli przewóz wykonywany jest na terenie dwóch lub więcej województw — Ministerstwo Spraw Wewnętrznych,
  - b) materiału szczególnie niebezpiecznego wymienionego w załączniku nr 3 do rozporządzenia — właściwy wojewódzki urząd spraw wewnętrznych, a je-

żeli przewóz wykonywany jest na terenie dwóch lub więcej województw — Ministerstwo Spraw Wewnętrznych.

2. Przepisy ust. 1 pkt 2 stosuje się również do spedytora, na którego zlecenie wykonywany jest przewóz.

3. Instrukcji bezpieczeństwa nie wymaga się przy przewozie materiałów niebezpiecznych:

- 1) klasy 6.2,
- 2) wymienionych w § 12 ust. 2 pkt 1—3 i ust. 3 w razie użycia pojazdów zaprzęgowych lub przyczep ciągniętych przez ciągniki rolnicze.

§ 26. 1. W zawiadomieniu, o którym mowa w § 25 ust. 1 pkt 2, należy podać:

- 1) nazwę materiału niebezpiecznego, jego masę w kilogramach, klasę oraz punkt, pod którym materiał jest wymieniony w załączniku A,
- 2) sposób przewozu (w sztukach przesyłki, w cysternach, luzem),
- 3) rodzaje pojazdów i sposób ich oznakowania,
- 4) terminy i trasę przejazdów,
- 5) nazwę oraz adres wysyłającego i odbiorcy materiałów,
- 6) nazwisko i imię konwojenta, jeżeli uczestniczy w przewozie.

2. W razie przewozu materiału promieniotwórczego, o którym mowa w § 25 ust. 1 pkt 2 lit. a), w zawiadomieniu należy ponadto podać:

- 1) nazwę i liczbę masową nuklidu oraz postać fizyczną i chemiczną materiału,
- 2) ilość materiału w gramach lub kilogramach oraz jego aktywność w bekelerach (kiurach),
- 3) typ opakowania (typ A lub B) albo typ sztuki przesyłki (typ B/U/ lub typ B/M/),
- 4) numer karty materiału promieniotwórczego przewidzianej w załączniku A,
- 5) sposób oznakowania i opieczutowania sztuki przesyłki,
- 6) przypuszczalne rozmiary strefy zagrożenia i planowane przedsięwzięcia w celu likwidacji skutków ewentualnego zagrożenia.

3. Przewoźnik może rozpocząć przewóz materiałów wymienionych w § 25 ust. 1 pkt 2, jeżeli właściwy wojewódzki urząd spraw wewnętrznych nie zgłosił zastrzeżeń co do terminu i trasy przejazdów (ust. 1 pkt 4).

§ 27. 1. Instrukcja bezpieczeństwa (§ 25 ust. 1 pkt 1 lit. b) powinna być sporządzona przez producenta materiału niebezpiecznego lub przez wysyłającego, chyba że instrukcja taka została już wydana przez właściwego ministra w uzgodnieniu z Ministrem Komunikacji.

2. Instrukcja bezpieczeństwa powinna określać:

- 1) nazwę materiału niebezpiecznego oraz klasę i punkt (kartę), pod którym jest on wyszczególniony w załączniku A, a w razie przewozu materiału wymienionego w dodatku B5 załącznika B — ponadto numer rozpoznawczy tego materiału,
- 2) właściwości niebezpieczeństwa materiału,
- 3) środki ostrożności, jakie należy zachować wobec przewożonego materiału,
- 4) środki, jakie należy zastosować w nagłej potrzebie, np. w czasie powstałego zagrożenia, w razie pożaru pojazdu lub przewożonego materiału,
- 5) środki, jakie należy podjąć w razie zetknięcia się osób z przewożonym materiałem lub z produktami przez nie wydzielanymi,
- 6) inne dane, jeżeli wymagają tego postanowienia załącznika A lub B,
- 7) nazwy i numery telefonów:
  - a) jednostek ratownictwa chemicznego wyznaczonych przez Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego do usuwania zagrożenia spowodowanego działaniem przewożonego materiału,
  - b) CLOR, jeżeli przewożony jest materiał promieniotwórczy,
- 8) nazwy, adresy i numery telefonów wojewódzkich urzędów spraw wewnętrznych i wojewódzkich komend straży pożarnych, zlokalizowanych wzdłuż trasy przewozu.

3. Treść instrukcji (w formacie A4) powinna być wydrukowana jednostronnie, a jeden egzemplarz instrukcji powinien być umieszczony w kabinie kierowcy w miejscu umożliwiającym łatwe odczytanie treści.

§ 28. Jeżeli przewóz materiału niebezpiecznego wykonywany jest na zlecenie spedytora, ma on obowiązek dostarczyć przewoźnikowi dwa egzemplarze instrukcji bezpieczeństwa najpóźniej w dniu poprzedzającym wykonanie ładunku takiego materiału.

§ 29. W karcie drogowej pojazdu powinny być zamieszczone wzmianki dotyczące przewożonego materiału niebezpiecznego, określone w załączniku A.

Rozdział 7

Ruch pojazdów

§ 30. 1. Przewóz powinien odbywać się w miarę możliwości na drogach o dobrej nawierzchni i małym natężeniu ruchu, z ominięciem dróg przebiegających w pobliżu czynnych ośrodków (terenów) wypoczynkowych i sportowych oraz z ominięciem zabudowanych obszarów miast, a w szczególności ulic położonych w śródmieściu.

2. W razie niedostatecznej widoczności, złej nawierzchni drogi lub gołoledzi należy zachować szczególną ostrożność oraz zmniejszyć prędkość pojazdu samochodowego w stopniu zapewniającym bezpieczny przewóz.

3. W czasie atmosferycznych wyładowań elektrycznych pojazd samochodowy należy zatrzymać i zastosować wymagane środki ostrożności.

4. Na terenie miast dojazd do stacji paliw płynnych cystern o pojemności przekraczającej 7000 l i załadowanych benzyną może odbywać się tylko w czasie i na drogach wyznaczonych przez wojewodę.

5. Odległość między jadącymi pojazdami, przewożącymi materiały niebezpieczne i oznakowanymi odblaskowymi tablicami ostrzegawczymi, powinna wynosić co najmniej 75 m.

6. Kierowca pojazdu samochodowego przewożącego materiały wybuchowe klasy 1a lub w cysternie materiały wymienione w dodatku B.5 załącznika B obowiązany jest zatrzymać pojazd przed każdym przejazdem kolejowym w celu upewnienia się, czy nie zbliża się pociąg. Jeżeli w przewozie uczestniczy konwojent lub drugi kierowca, powinien on wysiąść z pojazdu i sprawdzić, czy nie zbliża się pociąg, a zająć miejsce w pojeździe może dopiero po przejechaniu przejazdu kolejowego.

7. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do pojazdów przewożących materiały wymienione w § 12 ust. 2.

§ 31. W czasie przewozu materiałów wybuchowych nadwozie pojazdu typu furgon powinno być zamknięte na klucz, a w razie przewozu tych materiałów w pojeździe krytym oponczą — urządzenie spinające łańcuch lub taśmę metalową, w którą zaopatrzona jest dolna część oponczy zwisającej co najmniej 20 cm na burty skrzyni ładunkowej pojazdu, powinno być zamknięte na kłódkę.

§ 32. W razie przewozu dużych źródeł promieniowania i materiałów rozszczepialnych klasy III bezpieczeń-

stwa jądrowego (klasa 7) pojazd powinien być pilotowany przez inny pojazd (samochód, motocykl) jadący przed nim w odległości co najmniej 40 m, zawsze w polu widzenia kierowcy pojazdu przewożącego materiały.

§ 33. 1. W razie postoju na drodze lub parkingu pojazd samochodowy z materiałem niebezpiecznym powinien być zabezpieczony przez:

- 1) zahamowanie hamulcem postojowym, a na pochyłości lub w razie uszkodzenia hamulca postojowego — przez podłożenie klina pod koło pojazdu,
- 2) nadzór konwojenta lub kierowcy; jeżeli konwojent nie uczestniczy w przewozie, a materiały niebezpieczne wymagają specjalnego nadzoru, kierowca powinien zapewnić taki nadzór.

2. Postój pojazdu samochodowego z materiałem niebezpiecznym na drodze w warunkach niedostatecznej widoczności powinien być sygnalizowany przez:

- 1) włączenie świateł awaryjnych pojazdu, a jeżeli pojazd nie jest w niego wyposażony — włączenie świateł pozycyjnych lub postojowych,
- 2) ustawienie ostrzegawczego trójkąta odblaskowego:
  - a) na autostradzie i drodze przeznaczonej tylko dla pojazdów samochodowych — w odległości 100 m za pojazdem,
  - b) na pozostałych drogach poza obszarem zabudowanym — w odległości 30—50 m za pojazdem,
  - c) na obszarze zabudowanym — na tylnej ścianie pojazdu po jej lewej stronie na wysokości nie większej niż metr.

3. Przepis ust. 2 pkt 2 stosuje się również do postoju pojazdu na drodze w czasie dnia w warunkach dostatecznej widoczności.

4. W razie postoju na drodze dwukierunkowej cysterny z materiałem wymienionym w dodatku B.5 załącznika B, poza sygnalizowaniem określonym w ust. 2 i 3, należy dodatkowo ustawić ostrzegawczy trójkąt odblaskowy w odległości około 10 m przed cysterną, przy lewej krawędzi pasa ruchu, na którym cysterna się znajduje.

5. Jeżeli światła awaryjne, pozycyjne lub postojowe nie działają lub nie są dobrze widoczne dla innych uczestników ruchu, powinny być ustawione na drodze w odległości około 10 m z przodu i z tyłu przenośne lampy ze światłem barwy pomarańczowej (§ 8 ust. 1, pkt 4).

6. W razie uszkodzenia pojazdu z materiałem niebezpiecznym lub unieruchomienia go z innych przyczyn, pojazd należy niezwłocznie usunąć z drogi, a jeżeli to nie

jest możliwe, postój takiego pojazdu powinien być sygnalizowany w sposób określony w ust. 2 pkt 2 i ust. 4; o przeszkodzie w przewozie należy zawiadomić odbiorcę.

§ 34. W okresie od kwietnia do października, w razie postoju pojazdu przewożącego cyjanowodór klasy 6.1, sztuki przesyłki powinny być chronione przed działaniem promieni słonecznych, np. przez umieszczenie oponczy rozpiętej co najmniej 20 cm nad ładunkiem.

§ 35. 1. Postój pojazdu z materiałami niebezpiecznymi, oznakowanego odblaskowymi tablicami ostrzegawczymi, oraz postój pojazdu z dużymi źródłami promieniowania lub z materiałami rozszczepialnymi klasy III bezpieczeństwa jądrowego (klasa 7) oznakowanego nalepkami ostrzegawczymi z napisem „PROMIENIOWANIE” może się odbywać, niezależnie od znaków drogowych, tylko w miejscach położonych w odległości co najmniej 300 m od:

- 1) budynków przeznaczonych do przebywania osób,
- 2) miejsc użyteczności publicznej, jak parki, tereny rekreacyjne, stadiony itp.,
- 3) mostów, wiaduktów, tuneli i torów kolejowych,
- 4) zbiorników wodnych naturalnych lub sztucznych, rzek, ścieków itp.

2. Przepisów ust. 1 nie stosuje się do postoju spowodowanego czynnościami ładunkowymi, uszkodzeniem pojazdu lub przyczynami drogowymi.

3. Przepisów ust. 1 pkt 1 i 2 nie stosuje się do krótkotrwałego postoju spowodowanego potrzebami służbowymi. Postój taki może być przedłużony tylko za zgodą najbliższego urzędu spraw wewnętrznych albo komisariatu lub posterunku Milicji Obywatelskiej.

4. Na postoju odległość pomiędzy cysternami z gazami klasy 2, z cieczami zapalnymi klasy 3 lub z materiałami trującymi klasy 6.1 powinna wynosić co najmniej 50 m.

§ 36. Przyczepa z materiałami niebezpiecznymi odłączona od pojazdu samochodowego powinna być zabezpieczona zgodnie z przepisami § 30 ust. 3, § 33 ust. 1, ust. 2 pkt 2 i ust. 3—6 oraz § 34 i 35; przepisu tego nie stosuje się do przyczepy z materiałami niebezpiecznymi wymienionymi w § 12 ust. 2.

§ 37. W razie powstania bezpośredniego zagrożenia spowodowanego rozsypaniem lub rozlaniem materiału niebezpiecznego, wydzielaniem bądź ulatnianiem gazu,

należy niezwłocznie usunąć zagrożenie, a kierowca lub konwojent powinien niezwłocznie zawiadomić o tym najbliższy urząd spraw wewnętrznych albo komisariat lub posterunek Milicji Obywatelskiej.

§ 38. 1. Określony w przepisach w sprawie znaków i sygnałów drogowych znak „zakaz wjazdu pojazdów z materiałami wybuchowymi lub łatwo zapalnymi” dotyczy pojazdów przewożących materiały niebezpieczne klas: 1a, 1b, 1c, 2, 3, 4.1, 4.2, 4.3, 5.1 i 5.2 w ilości większej niż określona pod lm. 10 100(2) załącznika B dla materiałów tych klas.

2. Określony w przepisach w sprawie znaków i sygnałów drogowych znak „zakaz wjazdu pojazdów z materiałami, które mogą skazić wodę” dotyczy pojazdów przewożących:

- 1) materiały niebezpieczne klas: 3, 4.3, 5.1, 5.2, 6.1 i 8 w ilości większej niż określona pod lm. 10 100(2) załącznika B dla materiałów tych klas,
- 2) gazy trujące klasy 2 lub materiały zaraźliwe (zakaźne) pochodzenia zwierzęcego klasy 6.2 w ilości większej niż określona pod lm. 10 100(2) załącznika B dla materiałów tych klas,
- 3) materiały promieniotwórcze wymienione w § 25 ust. 1 pkt 2 lit. a).

Rozdział 8

Przewóz w ruchu międzynarodowym

§ 39. 1. Przewóz na terytorium Polski pojazdami samochodowymi i przyczepami zarejestrowanymi za granicą powinien odbywać się zgodnie z postanowieniami Umowy ADR lub z warunkami określonymi w zezwoleniu wydanym przez Ministra Komunikacji na podstawie porozumienia zawartego z zainteresowanym państwem.

2. Graniczny urząd celny sprawdza, czy pojazd i dokumenty przewozowe są zgodne z postanowieniami Umowy ADR (załączników A i B) lub z warunkami określonymi w zezwoleniu (ust. 1), a w razie stwierdzenia niezgodności nie zezwala na wjazd pojazdu na terytorium Polski.

§ 40. 1. W razie przewozu materiału promieniotwórczego, o którym mowa w § 25 ust. 1 pkt 2 lit. a), graniczny urząd celny zawiadamia telefonicznie lub za pomocą teleksu CLOR o nadejściu pojazdu z takim mate-

riałem w celu uzgodnienia dalszego postępowania. Zawiadomienie powinno zawierać dane dotyczące przewożonego materiału i jego opakowania oraz określać miejsce przeznaczenia.

2. Graniczny urząd celny zezwala na wjazd pojazdu na terytorium Polski, jeżeli CLOR wyrazi na to zgodę oraz ustali w uzgodnieniu z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych trasę i czas przejazdu takiego pojazdu.

3. Jeżeli CLOR uzna, że pojazd, o którym mowa w ust. 1, powinien być pilotowany, graniczny urząd celny zezwala na wjazd pojazdu na terytorium Polski dopiero po zapewnieniu przez przewoźnika pilotowania przewozu.

4. W pojeździe pilotującym pojazd powinien znajdować się — w celu bieżącej koordynacji przewozu — przedstawiciel spedytora, na którego zlecenie dokonywany jest przewóz.

§ 41. 1. W razie przewozu materiałów szczególnie niebezpiecznych, o których mowa w § 25 ust. 1 pkt 2 lit. b), graniczny urząd celny zawiadamia telefonicznie lub za pomocą teleksu Ministerstwo Spraw Wewnętrznych o nadejściu pojazdu z takim materiałem w celu uzgodnienia dalszego postępowania. Zawiadomienie powinno zawierać dane dotyczące przewożonego materiału i określać miejsce przeznaczenia.

2. Graniczny urząd celny zezwala na wjazd pojazdu na terytorium Polski, jeżeli Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wyrazi na to zgodę oraz uzgodni trasę i czas przejazdu takiego pojazdu.

3. Jeżeli przewóz (ust. 1) dokonywany jest na zlecenie spedytora, warunki przejazdu takiego pojazdu uzgadnia co najmniej na 5 dni przed rozpoczęciem przewozu przedstawiciel spedytora w porozumieniu z właściwym wojewódzkim urzędem spraw wewnętrznych, a jeżeli przewóz ma być dokonywany na terenie co najmniej dwóch województw — z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych.

§ 42. Krajowe pojazdy samochodowe i przyczepy mogą być użyte do przewozu materiału niebezpiecznego w ruchu międzynarodowym, jeżeli odpowiadają dodatkowym warunkom załącznika B dotyczącym przewozu danego materiału niebezpiecznego w ruchu międzynarodowym.

§ 43. 1. Jeżeli postanowienia załącznika B wymagają, aby kierowca pojazdu samochodowego, przewożącego w ruchu międzynarodowym materiały niebezpieczne określonej klasy, miał zaświadczenie o odbytym przeszkoleniu w tym zakresie, przewoźnik może prowadzenie

takiego pojazdu powierzyć tylko kierowcy, który ma wymagane zaświadczenie.

2. Zaświadczenie (ust. 1) wydaje wojewoda właściwy według siedziby jednostki dokonującej przewozu w ruchu międzynarodowym, na podstawie pisemnego stwierdzenia przez jednostkę określoną w § 17 ust. 2, że kierowca odbył z wynikiem pozytywnym kurs dokształcający.

3. Przed każdym przewozem przewoźnik obowiązany jest sprawdzić, czy kierowca zna warunki przewozu danego materiału, oraz zapoznać go z wymaganiami w tym zakresie kraju, na którego terytorium przewóz będzie wykonywany.

Rozdział 9

Kontrola przewozów

§ 44. 1. Kontroli przewozów podlegają w szczególności:

- 1) prawidłowość dopuszczenia do przewozu materiału niebezpiecznego z uwzględnieniem jego właściwości chemicznej i fizycznej,
- 2) przestrzeganie zakazu pakowania materiałów niebezpiecznych razem w sztuce przesyłki i ładowania materiałów razem do jednego pojazdu,
- 3) prawidłowość opakowania, oznakowania i załadowania materiału niebezpiecznego,
- 4) prawidłowość określenia w karcie drogowej materiału nadanego do przewozu i zamieszczenia informacji wymaganej przy przewozie określonego materiału,
- 5) prawidłowość przystosowania podwozia i nadwozia pojazdu do przewożonego materiału niebezpiecznego,
- 6) prawidłowość oznakowania i dodatkowego wyposażenia pojazdu wymaganego przy przewozie określonego materiału,
- 7) uczestnictwo osób wymagane przy przewozie danego materiału,
- 8) dokumenty wymagane przy przewozie danego materiału i prawidłowość ich wypełnienia,
- 9) prawidłowość zabezpieczenia pojazdu z materiałem niebezpiecznym w czasie postoju na drodze lub parkingu.

2. Kontrola przewozów może być dokonywana również w miejscach załadunku i wyładunku pojazdu.

§ 45. Oprócz organów kontroli ruchu drogowego kontroli przewozów dokonują inspektorzy gospodarki samochodowej oraz pracownicy ratownictwa chemicznego i CLOR.

Rozdział 10

Ograniczenia stosowania przepisów rozporządzenia

§ 46. Przepisów rozporządzenia nie stosuje się do pojazdów przewożących nawozy naturalne (klasa 6.2).

§ 47. 1. Przepisów rozporządzenia nie stosuje się do przewozu ograniczonych ilości materiałów niebezpiecznych, o których mowa pod lm. 10 100(1) załącznika B.

2. Przepisów § 8—10, § 12—21, § 25 ust. 1 i 2 oraz § 27—33, 35 i 36 nie stosuje się do ograniczonych ilości materiałów niebezpiecznych wymienionych pod lm. 10 100(2) załącznika B, przewożonych w sztukach przesyłki, z wyjątkiem wypadków określonych pod lm. 21 212 i 61 515 tego załącznika.

§ 48. 1. Przepisów § 8—14 nie stosuje się do przewozu samochodami osobowymi materiałów wybuchowych klasy 1a, wymienionych w pkt 11, 12 i 14 lm. 2101, materiałów klasy 1b, wymienionych w pkt 1, 5 i 11 lm. 2131, oraz materiałów klasy 1c, wymienionych w pkt 3 lm. 2171 załącznika A, pod warunkiem że w samochodzie masa wszystkich sztuk przesyłki z materiałami wybuchowymi nie przekracza:

- 1) klasy 1a — 80 kg, a materiałów bez opakowania — 30 kg,
- 2) klasy 1b — 20 kg, a materiałów bez opakowania — 2 kg,
- 3) klasy 1c — 60 kg, a materiałów bez opakowania 2 kg.

2. Materiały wybuchowe (ust. 1) mogą być przewożone w oryginalnych opakowaniach fabrycznych albo w specjalnych, zamkniętych na klucz lub na kłódkę, puszkach lub ładownicach, przy czym materiały wybuchowe różnych klas powinny być umieszczone w oddzielnych sztukach przesyłki.

3. Ładownice z materiałami wybuchowymi powinny być w czasie przewozu trzymane w rękach konwojenta.

§ 49. 1. Przepisów § 12, 13 i 22—24 nie stosuje się do samochodów ciężarowych przewożących do 250 kg

materiałów wybuchowych klasy 1a i do 70 kg materiałów klasy 1b lub do 125 kg materiałów klasy 1c w celu wykonywania prac badawczych w uprawnionych do tego placówkach naukowo-badawczych albo przeprowadzania próbnego zastosowania nowo produkowanego materiału wybuchowego w zakładzie górniczym. Materiały te mogą być przewożone w opakowaniu fabrycznym.

2. W razie przewozu jednocześnie tym samym pojazdem materiałów wybuchowych klasy 1a i 1b (ust. 1), materiały te powinny być załadowane w taki sposób, aby odległość między nimi wynosiła co najmniej 1 m.

§ 50. 1. Materiały wybuchowe klasy 1a w ilości do 25 kg i materiały klasy 1b w ilości do 7 kg mogą być przenoszone ręcznie na odległość nie większą niż 100 m z zachowaniem następujących warunków:

- 1) materiały powinny być umieszczone w puszkach lub ładownicach zamkniętych na kłódki,
- 2) materiały klasy 1a powinny być przenoszone przez jedną osobę, a materiały klasy 1b — przez drugą osobę idącą w odległości co najmniej 10 m od pierwszej,
- 3) przenoszenie materiałów powinno odbywać się z ominięciem obszarów zabudowanych i skupisk ludzi,
- 4) osoby przenoszące powinny mieć przy sobie upoważnienie do przeniesienia materiałów, wydane przez zakład zlecający przeniesienie, określające ilość i rodzaj materiałów oraz miejsce przeznaczenia.

2. Przenoszenie materiałów wybuchowych nie może odbywać się na drogach oznaczonych znakami szlaku drogowego z numerem drogi międzynarodowej albo drogi krajowej z numerem jedno lub dwucyfrowym.

§ 51. 1. Jednostka nie uspołeczniona i osoba fizyczna mogą własnym pojazdem przewozić materiały niebezpieczne w ilościach większych niż określone pod lm. 10 100(2) załącznika B na podstawie specjalnego zezwolenia właściwego wojewody, wydanego na przewóz określonego materiału.

2. Zezwolenie może być wydane, jeżeli właściciel pojazdu zna przepisy niniejszego rozporządzenia, a pojazd i kierowca spełniają jego warunki.

3. Zezwolenie powinno określać termin jego ważności, nazwę materiału niebezpiecznego, klasę i punkt, pod którym materiał jest wymieniony w załączniku A, trasę przewozu, wzmianki dotyczące tego materiału określone w załączniku A oraz powinno zawierać treść przepisu § 14.

4. Zezwolenie nie jest wymagane, jeżeli osoba fizyczna lub jednostka nie uspołeczniona ma zezwolenie na prowadzenie publicznego transportu drogowego, obejmującego wykonywanie przewozu określonego materiału niebezpiecznego; w zezwoleniu powinny być zamieszczone dane wymienione w ust. 3.

5. Zezwolenie zastępuje kartę drogową, o której mowa w § 5, 14 i 29. W zezwoleniu nie zamieszcza się wzmianki, o której mowa w § 15 ust. 1 pkt 2, i nie wpisuje się danych wymienionych w § 20 ust. 2.

6. Zezwolenia nie wymaga się na przewóz materiałów wymienionych w § 12 ust. 2 i 3 w razie użycia pojazdu zaprzęgowego lub przyczepy ciągniętej przez ciągnik rolniczy.

Rozdział 11

Przepisy przejściowe i końcowe

§ 52. 1. Świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu materiału niebezpiecznego, wydane przed wejściem w życie rozporządzenia, zachowują ważność do upływu okresu, na który zostały wydane, pod warunkiem że oznakowanie i wyposażenie pojazdu odpowiadają warunkom określonym w przepisach rozporządzenia.

2. Cysterny dopuszczone do przewozu materiału niebezpiecznego przed wejściem w życie rozporządzenia oraz bez poświadczenia właściwej jednostki dozoru technicznego, o którym mowa w § 13 ust. 2, mogą być używane do przewozu do dnia 31 grudnia 1988 r. Po tym terminie badanie techniczne pojazdu z taką cysterną przeprowadza się na podstawie wymienionego wyżej poświadczenia, stwierdzającego, że ogólny stan techniczny cysterny nie zagraża bezpieczeństwu ruchu drogowego.

3. Przepisy ust. 2 nie dotyczą cystern używanych do przewozu materiałów niebezpiecznych w ruchu międzynarodowym.

§ 53. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1984 r., z wyjątkiem przepisów § 17 ust. 1 pkt 3 i 4 oraz § 43 ust. 1 i 2, które wchodzi w życie z dniem 1 maja 1984 r.

Minister Komunikacji: J. Kamiński
Minister Spraw Wewnętrznych: C. Kiszcak

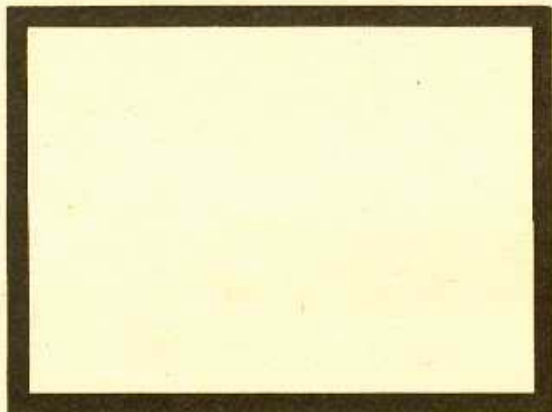

Załączniki do rozporządzenia Ministrów Komunikacji i Spraw Wewnętrznych z dnia 2 grudnia 1983 r. (poz. 301)

Załącznik nr 1

WZORY ODBLASKOWYCH TABLIC OSTRZEGAWCZYCH I OBJAŚNIENIA NUMERÓW

I. Tablica bez numerów rozpoznawczych

II. Tablica z numerami rozpoznawczymi

1. Cyfry na tablicy podane w liczniku oznaczają numer rozpoznawczy niebezpieczeństwa; numer ten składa się z dwóch lub trzech cyfr, przy czym:

a) pierwsza cyfra numeru oznacza główne niebezpieczeństwo, a mianowicie:

- 2 — gaz,
- 3 — ciecz zapalną,
- 4 — materiał stały zapalny,
- 5 — materiał utleniający, podtrzymujący palenie, lub nadtlenek organiczny,
- 6 — materiał trujący,
- 8 — materiał żrący;

b) druga i trzecia cyfra wskazują dodatkowe niebezpieczeństwo, a mianowicie:

- 1 — niebezpieczeństwo wybuchu,
- 2 — zdolność wytwarzania (wydzielania) gazu,
- 3 — niebezpieczeństwo zapalenia,
- 5 — niebezpieczeństwo utleniania,
- 6 — niebezpieczeństwo zatrucia,
- 8 — działanie żrące,
- 9 — niebezpieczeństwo gwałtownej reakcji w wyniku samoczynnego rozpadu lub polimeryzacji,
- 0 — bez znaczenia.

2. Jeżeli pierwsza i druga cyfra numeru niebezpieczeństwa są jednakowe, oznacza to intensywność głównego niebezpieczeństwa; jeżeli zaś druga i trzecia cyfra są jednakowe, oznacza to intensywność dodatkowego niebezpieczeństwa, np. 22 oznacza gaz silnie schłodzony, 33 oznacza łatwo zapalną ciecz (temperatura zapłonu niższa niż 21°C), 44 — materiał stały zapalny w stanie stopionym i w temperaturze podwyższonej, 66 — bardzo trujący materiał, a 88 — materiał silnie żrący.

3. Jeżeli numer rozpoznawczy niebezpieczeństwa stanowią cyfry 333, oznacza to ciecz samoczynnie zapalną, a numer 42 — materiał stały, który może w zetknięciu z wodą wydzielać gaz.

4. Numer rozpoznawczy niebezpieczeństwa poprzedzony literą „X” oznacza, że kontaktowanie materiału niebezpiecznego z wodą jest zabronione.

5. Cyfry na tablicy podane w mianowniku oznaczają numer rozpoznawczy przewożonego materiału, np. 1088 oznacza acetal, 1090 — acetaldehyd.

6. Materiały niebezpieczne wraz z numerami rozpoznawczymi podane są w dodatku B.5 do załącznika B.

WZORY I OBJAŚNIENIA NALEPEK OSTRZEGAWCZYCH

Wzory nalepek ostrzegawczych

nr 2A

nr 2B

nr 2C

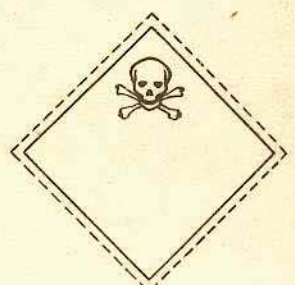
nr 2D

nr 3

nr 4

nr 4A

nr 5

nr 6D

Objaśnienia nalepek ostrzegawczych

1. Nalepka nr 2A — czarny płomień na czerwonym tle oznacza niebezpieczeństwo ognia, jakie może być spowodowane materiałem ciekłym zapalnym.

2. Nalepka nr 2B — czarny płomień na tle czerwonych i białych pasków pionowych, jednakowo odległych i na przemian rozmieszczonych — oznacza niebezpieczeństwo ognia, jakie może być spowodowane materiałem stałym zapalnym.

3. Nalepka nr 2C — czarny płomień na białym tle, dolny trójkąt nalepki czerwony — oznacza materiał skłonny do samozapłonu.

4. Nalepka nr 2D — czarny płomień na niebieskim tle — oznacza niebezpieczeństwo wydzielania się gazu palnego w zetknięciu z wodą.

5. Nalepka nr 3 — czarny płomień nad kołem o czarnym obwodzie na żółtym tle — oznacza materiał utleniający, podtrzymujący palenie, lub nadtlenek organiczny.

6. Nalepka nr 4 — czarna trupia czaszka na dwóch pischzelach na białym tle — oznacza materiał trujący.

7. Nalepka nr 4A — czarny krzyż św. Andrzeja na kłosie na białym tle oznacza materiał szkodliwy.

8. Nalepka nr 5 — spadające krople, z jednej próbki na płytkę, a z drugiej na rękę, czarny rysunek na białym tle, dolny trójkąt nalepki czarny z białą obwódką — oznacza materiał żrący.

9. Nalepka nr 6D — schematyczny trójlistek i napis „PROMIENIOWANIE” czarne na białym tle — oznacza materiał promieniotwórczy.

Załącznik nr 3

WYKAZ MATERIAŁÓW SZCZEGÓLNIE NIEBEZPIECZNYCH

Nazwa materiału	Klasa	Lm. załącznika A	Pkt
Akrylonitryl	6.1	2601	2a
Amoniak	2	2201	3at) i 9at)
Bromowodór	2	2201	3at)
Chlor	2	2201	3at)
Chlorek winylu	2	2201	3c
Czteroetylenek ołowiu	6.1	2601	14
Cyjanowodór i roztwory cyjanowodoru	6.1	2601	1
Dwutlenek siarki	2	2201	3at)
Fluor	2	2201	
Fluorowodór i kwasy fluorowodorowe	8	2801	6 3at)
Fosgen (tlenochlorek węgla)	2	2201	11a)
Kwas chlorosulfonowy	8	2801	1at)
Oleum (kwas siarkowy dymiący)	8	2801	1a)
Siarkowodór	2	2201	3bt)
Tlenek etylenu	2	2201	3ct)